

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-нин Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Өртәэ 2 кед.

Организаcтыг эгелээн

[illegible]

элзэгч Сугуар лещикалзрын номчлуп, бөсөдлаарм кыллрын чурумчутканы чөлс ажмгыт Киргизчалдын тунелни чедл хонгш-ла үлдүрүп, муриакчларга акша шанналт бээр. Дирекция доктактан. Ол шм киригзи хойларны доран чутгаш, сериян чагылаларже көжүрери көрдүгөн. Пунктул киргизла ажмлынны хүн нормалын, ажыл төлөвиринни хөмчөлөн бижэш аскан. Оон ишти-лаштыла лозул, плакаттарны бэлэ көсүк кылдыр аскан. Кыргызкыларга амлан-чег, эибек чөмүнн столоватны тургускан. Пунктутун эрелекчиз, коммунист Павел Биечекс бо чугула камланыны билдигил үлдүрүп кирпикен.

Совхозтун дирекция чөр партомк бо беш чалдын бирги чалдын чымчак алдынны чидиргип чокка, ой-шаанла, эки шымарыл амырычч улуг чыгчынгерин салып турар. Ажыл-агый хүргүне дужаар дүк планын хүсүсид амыр-нын аргзы бар деп болур.

С. ДУБА.
Кызыл район.

[illegible]

А: ийги-разрядтын даа
Г. Куулар.

жың-биле хандырттыган. Ар-
каннырмың еглерде чуртта-
шаан. Сохостун СБФ-зин
доктаамал төвү чок. Саанч
экинчи курстар олам баж

Устүндө союктарда ма-
чыннардын култура-амыл-
ды өнжүүлөрү талазы-би-
амылдык партия райкомун
бирозукун жектегилди ай-
дан сорюгаларга дүүштүр ту-
тулары куткун бир тутула а-
тырым болуу туура.

Д. НИКОЛАЕВ

кежигүчү, СЭКП ТК-нын секретары М. С. Горбачев чөбүлдү дуралга иштеткел кылгандыктан СЭКП ТК-нын Политбюро кежигүчү, СЭКП ТК-нын секретары К. У. Черненко чөбүлдү дуралган ажылыгыга келдиришкен.

СССР-дин Министрлер Кеңешинин Даргазынын өрмөктөшү А. К. Антонов, Н. К. Байбаков, Н. В. Мартынов, З. Н. Нуриев, СЭКП ТК-нын кидиштер эргелдери болган өскө-мөз ажыдактары чөбүлдү дуралга олтурткан.

(СЭТА)

шын сагып куусеткеш, бир черин бугурелдин-биле таала алган. Ийгин черин «Бар Хаак» совхозтун саанчы Анаисимова Пина, ушкунун «Кок-Тей» совхозтун саанчыны Аня Баадинка болган. Саанчылардан Александр Арал бирги черже унген. Ал электри-биле ник саап турган, келертендеден ушак

«Ленинград» партиясында
«Съездиз» деп долу метражты
документалдык фильмдерди
баштайты көрүлдөтү Москвитин
ның «Октябрь» киностудиясы
болган. Советтер чуртунун
болгаш бүгү кижиз төрөлетет
ның амырларынга төгүлүш
болуушун болган СЭКП-ның
XXVI съездининге турускала
кан чаа фильмин документал
дык кинофильмдерин төс
диялына кылган.

Кремляйн Сөзсөзләр орд
ауна быйраал шийкал
он-бле керелестер парти
ада шуугаулар аям
аиле ажил-ини тогазды
бу-биле силликке байдал
филм көргүзү, сөздийн да
тетатары-биле — ажилчы
нар, колхозчулар болган и
темини базз културтун
ажылдакчылары-биле көрүч
лериң таиштырыр турар
Совет коммунисттерни төз
декчилери-биле бөссөдлар
болган оларни ажилда т
рар черлерине пымышты
чагаай үр-түнегидей ижиң б
за көргүзү турар. Бист
үекиң за мураккы кижини

— Ленинчи партияның кеңи-
нүкүн омур-хаырың кино-
фильмде тодаргай көрсүскөн.
СЭКП-нин XXVI съездинин
эш Л. И. Брежневтин кылган
партия Топ Комитетинин О-
төт илеткедин кинофильм
база көргүзүп турар. Парти-
яны экономиктиги политиказы-
нын совет киинетелдин со-
вет партиясынын болгону.

Делегейний 1хөй-ниитизмийн кайгамччк улут сонгуургалт болуургай СЭКП-ийн ХХV сэлэлтнийн делегейе у

сөзсизинин делегате ут
ужур-дузанын аугайны
фильмде чугалап турар. Д
делегин 109 чуртарма
кедир коммунист, ажилчы
национал-демократтыг болг
еске-лаз партияларын ба
организацияларын талаалек
лери съездинин ажилынта к
рышка.

(СЭТА-ның корр.).

БАЛЕТ
АРТИСТЕРИНИ

Америкаанын чээрби үш муу-
тарынын төтөлөкчилери ч
гаадыкчы маргылдаада, ки
жип турар. Оларынын аразы
да — Австриянын. Вьетна

Конкурстун байырым ажы-
дышыккы июнь 11-де СССР
иш Улут театрыга болган.
Орус болган совет баэтти
алдарым чедикшиккери о
театр-биле сырый холбаалыг

Конкурстын оргкомитетийн даргазы, ССРЭ-ний улаустартизи О. В. Лепешинскийн үндэсний кирижикчлэрийн бэлтгэгчид баайр чадварын болгош ол конкурстлангылыг амьжиргалтын чога

дыгчы төгүүнэгчүгүлэ ү
чада болур дээрингидег
ли идергейлээн. Дешилг
улустарнын найралын бы
жыгээрингидег үлүн кийр

жылгаарына үлүн кирерин
боттарыны мнатыг хүлээ
гези аылды санап чоруу
уран чуулдун хей ажилдакты
лары Москва конкурузуу
бедик идеялары сорук ким
рип, улам-на хандыкшыдып ту
рарын СССР-ниң кулдура ми
нистриин орадакчызы В

Кухарский бодуун чугазыг
демдегдэн. Бо конкур танш
нын утгундурбас байырлал
культураларын дөлөгэй чаа
гай үр-түгнелдэг кад ажыл
дажылгазынын үлгери болу
дээрня шүтүвүс иделэг ту
рар бис деп, ол онкатан ай
ткан.

(СЭТА-нын корр.)

НААДЫМГА

Чайлагларын сүүзүн оодун
оттап малдын
Саяны элбег, савазырап
турбай канчаар
Чарыштарга тилеп үнгөс
мактал чеккен
Саяны кыстар надымче
барбай канчаар
Наадымга, наадымга
Аж сүт өргүп, суулашкан
эрчим кыстар
Чыраа, саяк мууууткаш,
сыгыт салып
Сылдыс-биле карак бастып
тура холар
Чыдын чытпас, олут орбас
экер эрлер
Чылгычлар наадымче
барбай канчаар
Наадымче, наадымче
Аян тууду, чыраалдып
оралат, оолдар.

Амгаагыи САМБАЛХУНДЕВ

НАМГА МАКТАЛ

Улар куштар турлаа болган
Улут-сынып, бедик дагыт,
Эстеп турар кулап айттар
Эркин четнес ховуларды
Калбак дегем моол турттуу
Амгык херези баштап
турар—
Револьвусту намысты
Эрчим чокум мактап ырлаан
Ховар байлак эртиники
Холдун турган тывар
күштүт,
Эрчим-билит културалы
Эңик хамы үлөр дөстүт

Амгык-тайбын күзүн чокум
Аздык деп айттып турган,
Алар бүргөн намысты
Ам-аа улам мактап ырлаан
Маалым бажык, менге эитип,
Маалар тутут төрөдөрүм,
Тура-соруу күжү каталаш,
Түлүп билер ээтип-өөрүт
Соруу чыгыс моол туртка
Социализм туудун баштаан
Удуртукту намысты
Улам мактап ырлажыды!
Моолундан очуларган
Г. САНЧАА

Ылаакышкан ий кийи
Ийи-чанын ойнойм деп,
Дукуктарым дээртирген
Тулап чараш хаялар аа!

ЧУРУКТА: Эрчи районда
Сулуг-Хем деп чериң хаяла-
ры. В. КАРА-САЛДЫН фотоуу.

КАЛА ОВЕРЕНИРИА?

РЕСПУБЛИКАНЫ
ПРОФЕССИОНАЛ
ТЕХНИКТИГ ОӨРӨДИЛГЕ
ЭРГЕДЕЛИ СУРГУУЛАР
ЧЫЫП ТУРАТ

Республиканын профессионал-техниктиг өөрөдиге талаа-биле эргелен даараалык индустриал-педагоггун техникумдарын түндүккү сабыр-лыктык өөрөдиге-биле республиканын профтехучилищелерин дооскан анык оолдар, кыстары калат турар.

1. Артефакттинг автомобилдеринин, техниктиг хамы-рызынын болгон септестей-ник, техникаму (Артемовск хоорай).
2. Барнаулдун йады ажил-агыйн электржидерининг техникаму.
3. Бузулуктун калды ажил-агыйн механизасташканын техникаму. (Оренбург областа).
4. Казанын үлөтүр бол-гаш хамааты туудунунг техникаму.
5. Кемеровонун үлөтүр бу-дурдуге черлеринг болгон эер-терекселеринг электробо-родуалык техникаму.
6. Магнитогорск техникаму-нун металл болгон демир-бетон конструкторларын элээр-чип сабыр.
7. Бажычаринин санйтар-механизмдеринин, үлөтүр бол-гаш хамааты туудунунг, элек-тролаа киналаларин сабыр-лары. (Нижний-Тагиль хоорай).
8. Улуттур дериг-херексел-дерин элээринг болгон сеп-

тээринин сабыр (Челябинск хоорай).

9. Киналга бугурдугелин технологиялар (Минск хоорай).
10. Даараалык бугурдугелин сабыр (Новокубышевск хоорай).
11. Новосибирсктин проф-техбөдиге талаа-биле куш-кутура болгон спорт техникамуун куш-кутура сабыр.
12. Анжискинин техникаму-нун калды ажил-агыйн механизасташканын сабыр.
13. Улан-Удэ техникамуун үлөтүр болгон хамааты ту-дуге сабыр.
14. Чита техникамуун калды ажил-агыйн механизасташ-канын, үлөтүр болгон хамааты тудуге сабыр.

Ордумак тускай өөрөдиге черлеринг хуудун алышкан Дүрүмдерин бугур ордумак билгилит, чогуур специаль-носту болгон эркектер куула мергежи — квалификациялы-профтехучилищелер дооскан 30 хер чери надым болгон педагогика-башкай ажилдык сугудууду даараалык ажил-лери техникамуна хуудун алыр.

1. Совет Армиянын үрүр-дүндүн халашканын (кере-ринин шыгалдыгына эки де-лектерин алганын кыстар).
2. Специализируунун талаа-биле бугурдуге ажиллаа-саямат бугурдуге, тууду бол-гаш калды ажил-агыйн ажил-лери (керегинин шыгалдыгына эки дектерин

КУРЛАВЫРЛАР ДИЛЭЭШ...

(Тоолзуг чугаа)

Анатолий Иванович Сынар-оол район төрүгү болгон ду-раага чораш, шагыргай чүсө дөт элп чынып орган. Бир ба-дык машинасы үнү келир-ге доктааттырмыш, дашкаар үн-гө: «Эрде ушкан кас, өдү-ректөр оору шоотканым, кара шаар апарган ужу чорашкан. «Болар база мезин болгон болза, мыкты чүсө турбас-тыр пийа». Куш өстүрер «Көк-Хөлбек» совхоз планын кү-сетпейн турар дээш оон дирек-тору Сынар-оол хурал-сулгаа-га үргүлү шүгүмчүлөйр ап-арган. Бо уаада база мыкты болган: «Арга-курлавырларын тын турган, план-даалгаларын ийла-ла күтүсөт. Оон баш-караа аргалар-дыр бо, ат кыл-даа, дөңгө» деп, директор иштине хирерген.

«Арга-курлавыр... Оларын калымы тывар!» Ааарга-ла белен, адым берге херек-тир... Директор бир келжэ, бажы-нынга мычар болдун олур-гарга, бажыга шору чүсө ки-рил келген мыкты болган. «Кожамда дуржуга станциясы бар-ла болгай. Оон барып, арга-сүмө айттырса, бирини сү-мөлөй!» Аааа өөршө, Ана-толий Иванович, дектерини чакканган, диванга тура ха-лыкташкан. «Өдүрөс, Саг-лымыга, менизш, хөлгө эитип, аштангаа деп болор ортаа аайы-биле — Халын хөлүк ба-жы! — деп алгыра калган.

Сынар-оол дуржуга ста-нцияныкы машиналыг хеп ор-ган. Базыкка уруп келгеш, Халын хөлүк уураанын хө-рүп кавш, казымнын менизэ-

— Аа хуура! Дилеп чораш арга-курлавырларын бо шык-жыл! — деп, сугга олтуга-олту-га алгырыпкан, өөрөштин суг-ну чашканын адым эркече са-лып-ла үнгөн.

Оон соонда директорун ку-лаа даштанган. Совхозу му-нактыларын аразына апар-ган. Махталымн эстерин, хөл-ке чынып кээ турган куштар дөт, улаштыр ужуугу хөз-ле турар. «Сынар-оолдун дага-ларынн чуургаларын артылаа улу-улут, куужуну хөз-ле семис-семис. Ыске холкоз, совхозтар-нын чүсө мыкты эзелде» деп, дуржуга чактыгылар.

Бир эвес аныкты эргелди-нин «Халын» эвес болза, «Көк-Хөлбек» совхозтун оон ди-ректоруну ат-сураа улам ал-гып, алдар-ханын бажын ажар-ла турган боор. Ол эргел-ди Халын хөлүк куужуну өсөйи-п турарын эскерип кавш, бир адым келчег алыр деп бербес ийлеп, Халды камга-ламын кылган калган!

Сынар-оолдун кулаан дар-галар база катан монгалар эгелген. «Анатолий Иванович! Чуургаларын чүсө беш-бешч алгыра!» Ужуру чүл! Арга-курлавырлар тыппас болуу-да» дээш-ле туруп берген. Ам канчаар, директор хөлгө бугуру чып ап турган чуур-галарын, совхозтун берген че-кинге семирээш, чүглеринг дус сингеш, ужуугу шыдава-таш, калгытга үндүр шалты-рылкан чыктылар белен өдү-ректерин дүрө боорга дүжөп, күндүс боорга сактып чораш, өскөр хайдынып эгелген.

«Птицеводство» журналын дилеп турган, куш фабрикасы тударын болон алган. Ону туткан, дерип кылган соонда ам кээ кулаа даштанган.

Пенсионер, өкө баштыг Ана-толий Иванович республика-нын куш ажалачыларын чаа бөт кыл панын чугаалашкан туралына аалчы кылдыр ча-латкан. Хурал орту кирил норда сөс бээрин дилеп алгаш, шаады казым, канчап хөй куш ээди, чуургалы ап турга-нын төгүп бергеш, Халын хөлгө суг куужуну чартык азыралыг фабрикасын турту-зарын сүмөлөш. Куш ажал-чыларын шы-ла сепкилден чаптап каттырышса-да, кыр-ганын саналын бир үй-бөл-дөткөш...

Халын хөлүк кырында тар-тык азырал, чартык чөйрөк кас, өдүрөс шугу мыгарт. Се-мирээшкен ужу-даа, шугин-даа шыдаас кастар, өдүрөктөр хөй кылды эленингерде ча-гыларын чадыл алган чыкты-лар. Оларын ак халаттардыг кижилер кеткэга чыгаш, «Ха-дын чалгы» фабрикаже ху-ну-не эртенден келжэге дээр чүс-чүзү-биле алпарып турар. Хемелеринг, база-ла ак халат-тардыг кижилер хөлгө кулу-зуннар аразында уялардан куш чуургаларын артыгыт улуг хааржактарга бөлүп ап турар.

«Халын чалгы» фабрика-нын производствы кезүдөш. Ыске фабрикаларын болгон фермаларын-биле каттыш-кыш, республиканын херге-ленген ирканта ашкан, ону рес-публикада дашкаар база сай-гарын турар апарган. Тыва-нын демир-орук вокзалдарын-га баргыш, куш ээди, куш чуургалы чуургуу каап автог-нарын кашты-даа көөр апар-ган. Ша-ла мычар, ам бажы чүгө көк эвес, мырыяк ак апарган Анатолий Иванович анык директору Салгал Салгалович Агыр-оолду бо-ла мактагылап турар. — Агыр-оолдун куужун ээди семис

болгон чагай-дыр, куужуну чуургалары улу-улут-дур.

Халын хөлүк чалгыныдан арга-курлавырлар тып ап тур-ган хооууну сүмөш-биле тургузган «Халын чалгы» куш фабрикасы анык-даа болза, кайгамчык шапкын хө-жүв орар. Оон улуг болгон каас-шынн чээ суурууну бе-дик-бедик туудулары хөл суу-га көрүңдөтөлөгө, кижж ма-гадап хамас. Фабриканын ажилчыларын барык шугу аныктар. Оларын ыр-шоору, хөлдүн куштарынын адым-бу-ру үннеринг каттыккан. «Ха-дын хөлүк калымы-даа» тур-гуза бээр.

Куштар база шөлүн. Олар-ын кайжаалас-даа, онча-ларда уруп каан элбег чекки чип алгаш-ла, таваар салган чорурлар. Эрттир семирээш этке барган куштардан еске-рин чүр-деиксээрин каастап, ийла-бээр ужушкан, анык ирларын ажал-чыштырер ба-ралгады бээрер. Күс орай-лап чорда-ла база-ла бешти чыны-биле астындар, үш-бу-дундай, дугалардыг ужуп өөрөшүн алгаш, кижж чылы турар чурттарга шугуужу чор-руттарлар. А чээ дүжүп ке-лгө, кууун канган куштар элп келгилээш, белен уяларга чуургалып, белеткен каан че-кин чип, «Халын чалгы» фаб-рикага ажал-оругулан берби-лаш, төрөн черинин каас бой-дус чуургалы улам-на аян кавир бээрлер.

Ч. ДОПУЛАШ.

БИСТИН ААЛДЫН УРУГЛАРЫ

«О. Шымаа» совхозтун де-виксээринде Аржаан болгон Теректин деп бачи демирини аразында Сарыг-Базык дж-жир калар ботуту ховуужу каттыла берген чыдар. Хөй адыралдырында азуул-ла ча-лытканга чер чүсө.

Оон калды таланында, ийи ой белдери хонаш черде улу-ла сайынак бар. Ону бистин улу-г амыларыныс, утбаларыныс бичиинде хөй кадарып то-рааш туткал дээр. Мээп бичи-п чорур уеде ону Улут-Сай-закан деп ааап алган бис. Аал-дар күзүн Аржаан уукага хо-жа хонгулаптар, хөй каларгаш эити-ле төсөр чериас ол тур-ган. Аалдарын улу-г кижилер Улут-Сайзактыг хуудээр, ону үрөсөс дээринг биске ча-гып чорашкан.

Оргулаштың төвүкө сай-закан, оон кемтээки дыка улу-г, чараш даштарын өг иш-тинин терекселдерин өтүндүз хонлар дескиндир салгылаан. Ортунда үш ожу-лажында калбак даш—паш тип каан. Өг-иу дескиндир бежен базым хи-ре черде «Хойтарын», «Хик-терин», «Тевелерин», «Чыты-нын» кижилер тургузуу каан. Дыка-ла бай аа!

Бистин аяла ойноп чораш уеде 1945—48 чылдар болгы, мычан оон туттунган төгүтүн ол чер туртулар Кеенден Норбу, Самба Санаа олар чу-гаалан орар чүсө. Оларын үс-черегинин тууду, берген өргөш-дир. Тыва АССР-нин аалдарыг маалым, персонал-дыг өскөсөр Самба Санаа-вич Самба кунуга шыдар шаа-биле бараан болу, ол-ла каадыа чуртап чорур. Оон чуугаа-биле алырга, Улут-Сайзакан 1911-12 чылдар уе-динде туттунган.

Бичан алаа там, даш-лар-нын дүңгүр, кеңиргелерин даажы кулап уюк, дүжүм-дүжүм, шымараа хөлү дөт чараш суур мында тургу-сукун келген. Чоңуну күжү болгон күзөс-соруу калгыш-канда бедиг адымме чүсө кайда боор! Бо суур Улут-Сайзактын уруларынн кү-зелдин боттангалы-даа бооп боттон.

Улут-Сайзакан дугайын сак-тып келгеш, чоқта чаа ол че-ре бедиг чоруч. Хөй чылдар иштине чер кыры өскөрлө бергенден ийке, шала ий-лекке мыкты апарган болду. Сайзаканыс чыгышпай, дол-галарыг чар чалгыла берге чораш, Ша-ша-биле турар эвес, шаадыга эзеш сүрү-түн оштал кааы совхозтун

хөй муу мыт Сарыг-Базык ховуун эк-чайт кылдыр шыа-беген чор.

Ол-ла сайымыга таалай олура. «Бистин аалымын» уруларын ам кайлаа, оларын салым-хууу калдыгы» деп ботундан айттырылды. Шүр-жук Шалык (ам Шуга), Чи-зелей Шалык, Мадыр-не Кеесек Кеелен—«О. Шымаа» совхозтун хойжуларын, Сарыг-кыс Самба—«Тес-Хем» совхоз-та ажилчы. Контар-оон Сан-чат — метанзитор, Кара-оол Чамырай — Эрзинде дил эм-чиз, Федор Дажы — иштжи херектер министрнин орака-чымы. Чүгө долу эвес даажы бедиг мыктыг-дыр.

Улут-Сайзактын болгон бистин улу-г аалды—совхоз-тун уруларын ажил-агынын кыш-буру адыралында ажил-лап, боттарынн билин, кү-жү чоңуга бараалгадып чо-руур. Оларын өй хөй хөй жу-лар, хундугу аттарынн, бе-дик шаандаларын электе-лери, Хойжулар А. Комбу-Су-рун, Ч. Оюн, Б. Шокар, Ш. Бүрүн-Чыргал, О. Селея, С. Чамырай болгон оон-лаа еске-лер малчынын бедик ха-рыскалыгында төлөттин эки көрүтүлгө-биле бадикат чорурлар.

Улут-Сайзаккан «шайлаа» олтурган, үс-шай дүрөс эртин турар-лаа, эңгилде оомдаа шапкын бурунгалар оларын болгон олтурган. Чоңуну ажи-лаларын калгай чорутуу даш бедигери партинын бол-гаш курушын үдөзлөп сорул-ганы болгай. Оон херек кы-рында боттангышканын «О. Шымаа» совхозтун төвүн кан-чаар тургушканындаа эске-рип болур. 70 чылдарын эг-еринде мааза ээн хову чыгып-линеп чыккан. Каш-ла чыт иштине шугу дөт дорт ку-дучуларын, шымараа хөлү дөт чараш суур мында тургу-сукун келген. Чоңуну күжү болгон күзөс-соруу калгыш-канда бедиг адымме чүсө кайда боор! Бо суур Улут-Сайзактын уруларынн кү-зелдин боттангалы-даа бооп боттон.

Улут-Сайзакан дугайын сак-тып келгеш, чоқта чаа ол че-ре бедиг чоруч. Хөй чылдар иштине чер кыры өскөрлө бергенден ийке, шала ий-лекке мыкты апарган болду. Сайзаканыс чыгышпай, дол-галарыг чар чалгыла берге чораш, Ша-ша-биле турар эвес, шаадыга эзеш сүрү-түн оштал кааы совхозтун

Өйкөсөрин оода бир Ойкөсөрин кээп, корген болза, Сесериктин сурутуу Чеден үнү келгени боор! Бистин аалдын уруларынн материалдыг чалгай келжикти бугуржуп, амыралдын чар-аш сайзакан тутуп турарын көргөш, кижжин хөй-адым улам хуудуруп хөй-дир.

Т. ДОЮНДУП.

Сонуррактарга

АЯЛГАЛЫГ ФОНТАН
Риганын специалистери ала-га үнү динилгил турар фон-танын төлөтөлгөн чорашын тургушкан. Ыске фонтанга бо-додарга ону тургушкан ол-гай.

Ыйаа динилгил турар аял-галын аайы-биле оон айттыл-лап чыдар суг анык-буру урун-чараш даштарын чораш-туур. А сугуну, өнү оон аайы-биле ойноян мыкты, аялгалын чамас, бедиг бу-дугар бээр-ла өскөрлөр. Ул фон-танын Коммунарлар шөлүгө тургушкан көрүлгөн.

УЗУНУ БИР КИЛОМЕТР.
Харылаанын хевирлеринин келжээш-биле кижилерин ага-га дашчытыр харылаанын мурундагызында элзэн эвез-кээн дээрин дык хөй чурт-тарын специалистери санал турар. Олар хөй нуруула-ла харылаанын кол хевирлери апарган — телеграфты, теле-грамманы, телефонну хөй-би-ле ажалган турар.

Нью-Йорктун чуртгалыны Л. Гаралын дээрин дегелде эш ууун хемчээш чалга бажы кини калдыр байлап чыдар. Бугурун чоок кижжээш-не ол 975 метр ууун чыгаан бажы. Ону бажылыне алаа «түгө» чыгыс ий мегеттин.

АРАЗЫ 94 ХАЯ
Швет Ужакы хоорайла Пау-менерин өг-бүдөзүн улу-г алаганын хирер).

3. Профессорал — техникаг училщелерин тергени эки доосканнар (бидиринишн чыгалдаа чокка дүлөш алыр).

4. Ортумак профтехучилищелери болгон техниктиг училщелери доосканнар (бугу-теректерин тергени эки болгон эки дектеринг, квалифи-кация шыгалдаарын челиш-теринин туткан, педагогика училщелерин өвөдүлдеринин сү-мөлөш-биле).

Техникумга килер дээрлер директорларын азыга бажы бидириништерин дараа-дында документаларын (доос-кан профтехучилищелерге кил-рер) жокар:

1. Ортумак бижанын дугай-лык аттестат (боду-биле).

2. Эмч шыныгалы, № 286 майы-биле.

3. Куш-ажыл дептеринден чыга бижиле, ону бугурдуге черини уаурукууу ат салыс бугурдур.

4. Дөрт фото-чүрк (бөрт чокка тирттылган, 3х4 см). Оруу халы (бижиме-биле) болгон математика (аас-би-ле) киреринин эзелетин Кы-ыл хоорайнн техникумдарын биринчеге оруу ала кы-рыга чорурлар. Техникумга килер дээр кижилер боттари-нын өөрөшүн тургуну училщелерин арга-сүмөт ап болур. Шылгалдарын 1981 чылдын августун 10-га чедир чорурлар. Киреринин шыгалдаарын ду-жажкан калдыгаларын доку-менталарын чогуур техникумга 1981 чылдын августун 11-ден орай эвес органдардан чор-дур. Өөрөшн черге техникум-нун хевириништеринин соода чогуур.

Өөрөшринин куусазамы 2 чыл

Витскийн кружевоу Воло-данын сугагы кружевоу-биле бир дөмөк ийтерегей болгон сугажаа.

ЧУРУКТА: чуруку Светлана Старостина ятас кружевоу-ларын бугурган бир амынн көрүтүп турар.

Е. ЗАГУЛЯВАННЫ ФОТОУ.
СТА-НИЦА ФОТОХРОНИКА.

Бугу республикага булу-таар, замдык черлерге кезек чалыстар. Аларын темпе-ратура дүне—13, хуудус—27—32 градус чылар.

Кымыга чарбас. Дүне 11—13, хуудус 29—30 градус чы-лыр.

Редактор В. С. ШАРВИН.

ИЮНЬ 13-ТЕ
«НАВЫРАЛ»: «Ынакшы-лаа» 9.30, 12.30, 15.10, 17.50, 20.30 ша-ктарга.

«ПИОНЕР»: Кинофильм 9.30, 14.00, «Синияа камга-лы» 17.20, 19.10, 21.00. (узат-каны шактарга).

«КАА-ХЕМ»: «Моондакташ-кын» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 (узаткан) шактарга.

10 ая. Өөрөшлөгө үедеи сур-гууларын үш катта залас нем болгон тускай хевтер, стипен-дия-биле халдыр.

Техникумдарын дооужу-лары чогуур специальнууга техниктерин болгон бугурдуге өөрөдигелин мастеринин квалификацияларын алыр, а ол мыкты хөй-ишти ажи-лынын (политтехинформатор спорт ажилчынын организаци-я, бот-тыгындар уура чуу-лаа) техниктиг ажалдыгынын ажилламын) билин алыр.

Айттырып профтехучилищелер азы профтехбөдиге эргелгенден тодаралык АДРЕЗ: Кызы хоорайыг Каа-Хем куужуулаа 21 ду-гаарын бажы. телефон ду-галары 2-42-61 болгон 2-49-43.

РЕСПУБЛИКАНЫ ПРОФ-ТЕХОӨРӨДИЛГЕ ЭРГЕЛЕ-ЛИ.

Яков Владимирович КЛЯТ

Тыва АССР-нин аалдарыг эчизи, Калык камгалал ми-нистерствуну кол рентиго-лог, онкология диспансеринг ренти-г-радиология салбырын эргелекчин, СЭКП кежи-гуну Яков Владимирович Клят мөзөн.

Я. В. Клят 1932 чылда Крас-ноярск крайла Майск район-ун Шало суурунга төрүтүг-түн. 1948—1957 чылдарда ол Кызылдин медицина училище-зин, Иркутсктин медицина институтуна өөрөшөн. Инста-туту өөрөшн дооскан соонда республика эмелестеринг ренти-г-онкология ботуну ботуну күш-адымчы оруун эгелеш.

1958 чылда ону республи-канын онкология диспансеринг кол эмчизинге томулаан. 1962—1964 чылдарда Воро-нежтин медицина институну рентигология болгон радио-логия талаа-биле кинизин ординатурасын ол өөрөшн дооскан. сөөдүдө ону Калык камгалал министерствонун кол рентигологунга тому-лаан. Ол алаба-хуудеге ажилчынын үедеи аарыг кижилерин шинчиринин ренти-гологтук тускай элзэн кам ме-тодтарын ол шыгылаш ийтер-теркен, дозиметриктиг алабын республикага организастаа, салгыт-чырымынн, меди-цина билинтеринин оон прутуна пропагандаларыга болгон рентигология алабын калдарын белеткериңге хөй күжүн база куш-ажымын кир-ген.

Я. В. Клят хөй-ишти амы-дыралыга ийлекейип киржип чораш. Кызыл хоорай Совет-тин депутаттыга ол сонгууш, Калык камгалал министерство-нунун партия организационун он чылдар дургуулаа удуруп келген.

Калык камгалалыг хөгжү-лөргө азы-хавыларын дээр Я. В. Кляты Куш-ажылын Кызыл Түк өрдене Тыва АССР-нин Дээди Советин Президиумуну Хуудул биж-жи-биле болгон «Калык кам-галалын тергенин» деп хо-рок «амаа»-биле шапкан. Тыва АССР-нин аалдарыг эчизи деп хуудуугу аттын алаа ты-мыккан.

Төлөттир номчунист, ажил-ишчи, биче, септиктиг эчизи Яков Владимирович Клятын чырыктыг тураскалы бисти-тин түрөктериник кезээде ар-тып калыр.

БӨЛÜК ЭШТЕРИ.

телевидение

ИЮНЬ 13-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

8.00 — «Ус». Информастыг программа. 8.40 — «Эртенги су-ла шимчээш». 9.05 — «Аш-тарга ачыгыштар дугайыла». Ленинград — дашчылаа. 9.35 — «Селерге, ады-келер».

10.05 — «Арал кыи, улам кут-ту!» Топ телекисленин бол-ган